KOLHAPUR

"ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यासाठी शिक्षण प्रसार"
-शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था संचालित

विवेकानंद कॉलेज, (स्वायत्त) कोल्हापूर,

समाजशास्त्र विभाग

शैक्षणिक वर्ष 2021 - 22

दि. 05/12/2022

नोटीस

समाजशास्त्र विभागातील बी. ए. भाग 1 च्या सर्व विद्यार्थ्यांना सूचित करण्यात येते कि, शैक्षणिक वर्ष 2021 - 22 च्या पहिल्या सत्राच्या अंतर्गत मूल्यमापनासाठी आवश्यक असणारे होम असाइनमेंट दिनांक 05/01/2022 पर्यंत समाजशास्त्र विभागात जमा करावेत.

एस. व्ही. चामे

HEAD
DEPARTMENT OF SOCIOLOGY
VIVEKANAND COLLEGE, KOLHAPUR
(AUTONOMOUS)

VIVEKANAND COLLEGE KOLHAPUR
ESTD JUNE 1964
(Autonomous)

Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha's

VIVEKANAND COLLEGE, KOLHAPUR (AUTONOMOUS)

2130, E Ward, Tarabai Park, Kolhapur, Maharashtra 416003

Student Marks Entry

Course: B.A. SEM 1 Session: JAN-FEB 2022

Subject: SOCIOLOGY -I (DSC-1021A) - CIE

Sr.No.	PRN No	Seat No	Student Name	Marks
1	2021014501	336001	AAJAPGOL YASH SANJAY AARATI	6
2	2021014513	336013	bhadange sagar chandrakant Balika	6
3	2021014517	336017	*BHARATI REVATI PRAMODRAO VRUSHALI	6
4	2021014519	336019	Bhivdarnae Nilesh Satish Manisha	12
5	2021014525	336025	Buchade Atul Vilas Priyanka	6
6	2021014527	336027	CHANDSHA ASIF RIYAJ ANAR RIYAJ CHANDSHA	14
7	2021014529	336029	*CHAVAN RENUKA DEEPAK POURNIMA	14
8	2021014530	336030	*Chavan Richa Rajesh SARIKA	13
9	2021014533	336033	CHAVHAN DATTATRAY RAVINDRA Mangal	6
10	2021014536	336036	CHOTHE SWARUP SANDEEP POONAM	6
11	2021014538	336038	Chougale Prasad Vilas Lata	6
12	2021014540	336040	*CHOUGULE PRITI SANDIP SUSHMA	11
13	2021014545	336045	*DESHMUKH RAJNANDINI SUNIL Sampada	14
14	2021014548	336048	*DHANGAR PAVITRA IRAPPA MALLAVA	6
15	2021014549	336049	*DHANGAR VAISHNAVI KONDIRAM Savita	14
16	2021014554	336054	DIXIT SAIRAJ ANIL Poonam	14
17	2021014555	336055	DOLARE PRASHANT SUDHAKAR RAJESHREE	6
18	2021014560	336060	Fukate Nilesh Somnath Nita	6
19	2021014562	336062	*GADGIL NIKTA RAGHUNATH SHARDA	6
20	2021014564	336064	GAVASE TEJAS RAJENDRA	6
21	2021014565	336065	GHARAL DHANASHREE DINKAR DIPALI	14
22	2021014567	336067	*GHUNKIKAR PRAJAKTA VISHANT GEETA	12
23	2021014568	336068	Gondhali Shreedhar Bharat Manisha	13
24	2021014569	336069	Gosavi Arjun Madhukar Savita	13
25	2021014573	336073	Gurav Yash Suresh Jayashree	13
26	2021014577	336077	HALUNDE SUSHANT RAJKUMAR PADMASHRI RAJKUMAR HALUNDE	6
27	2021014579	336079	*HARUGADE SAYALI PRAKASH Sujata	11
28	2021014580	336080	hulswar piyush shubhash	6
29	2021014581	336081	HUMBE SANTOSH VITTHAL Tai	6
30	2021014582	336082	INGOLE BAPU NAVANATH SUBHABAI INGOLE	10
31	2021014584	336084	Jadhav Prasad Bhikaji BHAGYASHREE	11
32	2021014585	336085	Jadhav Pruthviraj dhanaji Sujata	11
33	2021014587	336087	*Jadhav Sanshya Rajaram Rani	10
34	2021014588	336088	*JADHAV SAYALI SURESH Vandana	7
35	2021014595	336095	jakhale Swapnil anil Savita	7
36	2021014597	336097	JIRAGE CHARAN SUNIL SHAKUNTALA	7
37	2021014599	336099	JOGAM AVADHUT MANIK SUVARNA	6
38	2021014605	336105	KAMBALE PRATHAM RAJARAM RADHA	7
39	2021014610	336110	Kamble Ar[illegible] Rupali	6

Print Date : 02-03-2022

VIVEKANAND COLLEGE KOLHAPUR ESTD JUNE 1964 (Autonomous)

Scanned with OKEN Scanner

Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha's

VIVEKANAND COLLEGE, KOLHAPUR (AUTONOMOUS)

2130, E Ward, Tarabai Park, Kolhapur, Maharashtra 416003

Student Marks Entry

Course: B.A. SEM 1

Session:JAN-FEB 2022

Sr.No.	PRN No	Seat No	Student Name	Marks
40	2021014612	336112	KAMBLE ATHARV ANANDA UJJWALA	6
41	2021014614	336114	*KAMBLE HRUTIKA SUDHIR DIPALI	11
42	2021014615	336115	KAMBLE KAUSHAL NAMDEV SAVITA	6
43	2021014617	336117	*kamble Komal Kakaso Anita	6
44	2021014620	336120	*KAMBLE MRUNALI SACHIN ASHWINI	14
45	2021014622	336122	Kamble Prashant Prakash DIPALI	12
46	2021014623	336123	*Kamble Prathibha Chidanand Sahadevi	13
47	2021014624	336124	KAMBLE ROHAN RANJIT AKKATAI R KAMBLE	[illegible]
48	2021014625	336125	Kamble Ruturaj Anil Rekha	6
49	2021014629	336129	KAMBLE TEJASWINI BHAGWAN RANJANA	10
50	2021014630	336130	KAMBLE TUSHAR DILIP SIMA	6
51	2021014632	336132	Kapse Prathmesh Jagnnath Sangita	6
52	2021014636	336136	KATKAR AKASH MARUTI MANISHA	11
53	2021014638	336138	KAZI AYUB SHABBIR TAYERA SHABBIR KAZI	13
54	2021014639	336139	KHADE SIDDHESH NIVAS SARITA	14
55	2021014640	336140	*Khandekar Gauri Ramesh Sugandha	14
56	2021014644	336144	*Khopkar Shivani Prasad Shobha	15
57	2021014647	336147	KOLI ABHIJEET ANIL MANISHA	6
58	2021014648	336148	Koli Ashish Suresh Pushpa Suresh Koli	13
59	2021014649	336149	KOLI HARSH PRADIP MEGHA	6
60	2021014652	336152	*Kumbhar Sakshi Rahul Anjali	10
61	2021014653	336153	KUMBHAR SURAJ BALU Sangita	[illegible]
62	2021014654	336154	*KURALE SWATI DAYANAND SONABAI	10
63	2021014655	336155	KURANE ADITYA SHARAD POOJA	6
64	2021014657	336157	lade sammed prakash Pushpavati	11
65	2021014658	336158	Lambor Prakash Baban Anita	6
66	2021014662	336162	*Limkar Gayatree Shrikant Hema	6
67	2021014663	336163	*LINGAM KATYAYANI VINAYAK PRATIBHA	10
68	2021014666	336166	Madhale Vishwas Nivas Shobha	6
69	2021014668	336168	Magdum Pruthviraj Rajendra Sampada	6
70	2021014670	336170	Mali Ajinkya Anil Dipali	12
71	2021014671	336171	Mane abhijeet Sanjay Rekha	6
72	2021014672	336172	MANE ANIKET ANANDA USHA	13
73	2021014673	336173	MANE AVADUT KUMAR Archana	6
74	2021014674	336174	MANE KEDAR SHANKAR ANITA	14
75	2021014676	336176	*Mane Madhuri Ravikiran Rani	6
76	2021014677	336177	*MANE PRAJAKTA RANJEET Sunita	9
77	2021014679	336179	*MANE SUKANYA PRAVIN Surekha	13
78	2021014680	336180	*Mane Tejashri Sanjay Maya	13
79	2021014682	336182	MANE VIVEK VIKAS ASHA	7

VIVEKANAND COLLEGE KOLHAPUR (Autonomous) ESTD JUNE 1964

Print Date : 02-03-2022

Scanned with OKEN Scann

Student Marks Entry

Course: B.A. SEM 1 | Session:JAN-FEB 2022

Sr.No.	PRN No	Seat No	Student Name	Marks
80	2021014684	336184	*Mangolikar Apurva Ashok Vaishnavi	6
81	2021014689	336189	MISAL DEEPAK VASANT CHINGUTAI	12
82	2021014691	336191	Mitake Pritam Bramhdev Neeta	6
83	2021014694	336194	*MORE SAMRUDHI SANDEEP ASHWINI	14
84	2021014695	336195	MORE SANIKA ASHOK	6
85	2021014697	336197	*MUJAWAR ARMA RAFIK JAHIDA	13
86	2021014701	336201	*MULLA SAFIYANAJ SALIM ULFAT	13
87	2021014703	336203	NAGDEV RANJIT LALCHAND REKHA	6
88	2021014704	336204	NAIK ABHIJEET BHAGWAN RUPALI	13
89	2021014705	336205	*NAIKWADI TAHASIN ARIF NAJIYA	6
90	2021014708	336208	NALAWADE SATYAJEET ANNASO SUNITA	9
91	2021014712	336212	NANGARE AVADHUT AMIT	7
92	2021014716	336216	NIGADE ABHISHEK SANJAY SULBHA	6
93	2021014717	336217	NIGADE GOURVA BHIKAJI SARITA BHIKAJI NIGADE	6
94	2021014719	336219	*PADAVAL GAURI SHAHAJI Sulatai	7
95	2021014720	336220	*PADAVAL NEHA NIVAS Shila	7
96	2021014722	336222	*PARIT AISHWARYA MURALIDHAR MADHURI	10
97	2021014723	336223	*PARIT SNEHAL SHIVAJI Kranti	7
98	2021014724	336224	PATEL ARMAN MUJIB BISMILLA	6
99	2021014725	336225	Pathan Ayub Shakil Aasma	13
100	2021014726	336226	*Pathan Gulnaz Gouskhan Parveen	14
101	2021014728	336228	*Pathan Shahin Firoj Khajabi	11
102	2021014729	336229	*PATHAN TANJILA ISMAIL Najnin	14
103	2021014731	336231	Patil Abhijeet Krishnat Sujata	6
104	2021014733	336233	PATIL ADITYA ARUN Dhanashri	9
105	2021014736	336236	Patil Amesh Appaso Ashwini	14
106	2021014738	336238	Patil Ankit Sandesh Sayali	12
107	2021014740	336240	PATIL AVIRAJ PANDURANG Sujata	6
108	2021014743	336243	PATIL KISHOR VASANT JAYSHRI	6
109	2021014746	336246	PATIL OMKAR RAJENDRA Suman	6
110	2021014748	336248	PATIL PRANAV SAYAJI UJJWALA	6
111	2021014751	336251	PATIL PRATIK JAYSING Geetanjali	11
112	2021014753	336253	*PATIL RAJASHRI BAJIRAO Sindhutai	14
113	2021014755	336255	PATIL RUTUJA SAMBHAJI	10
114	2021014756	336256	*PATIL SANIKA ARUN Asmita	11
115	2021014762	336262	PATIL SUDESH VINOD SARITA	9
116	2021014764	336264	PATIL VAIBHAV SANJAY RUPALI	6
117	2021014767	336267	*Patole Diksha Ashok Jayashree	14
118	2021014771	336271	*PAWAR SANIKA RAVINDRA SUNITA PAWAR	14
119	2021014778	336278	POWAR ROHIT VINOD RENUKA	0

Scanned with OKEN Scanner

Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha's

VIVEKANAND COLLEGE, KOLHAPUR (AUTONOMOUS)

2130, E Ward, Tarabai Park, Kolhapur, Maharashtra 416003

Student Marks Entry

Course: B A SEM 1

Session:JAN-FEB 2022

Sr.No.	PRN No	Seat No	Student Name	Marks
120	2021014780	336280	*POWAR SNEHAL AMAR SAVITA	13
121	2021014781	336281	*POWAR VAISHNAVI KAKASO SAVITA	13
122	2021014783	336283	*PRASAD DIPALI MOHAN Chanda	7
123	2021014786	336286	*RANGOLE SANSKRUTI PRASHANT DEEPA	6
124	2021014788	336288	*RATHOD SUNITA RAMESH RENUKA RAMESH RATHOD	7
125	2021014791	336291	*SABALE PRATIKSHA PANDURANG Vandana	7
126	2021014792	336292	Sakate Rutikaraj Yuvraj Manjusha	14
127	2021014797	336297	*Sankpal Swati Mahadev Sunita	[illegible]
128	2021014803	336303	*SHAIKH HEENA ILAI NIYAMATABI	10
129	2021014804	336304	Shelar Sourabh Raju Mangal	6
130	2021014808	336308	*Shikalgar Khutija Allabaksha Rihana	11
131	2021014809	336309	Shinde Ajay Sanjay RUPALI	12
132	2021014810	336310	*Shinde Dhanashri Janardan kanchan	15
133	2021014815	336315	*SHINDE RUCHIKA RAJARAM Rajarshri	14
134	2021014816	336316	*SHINDE SANJANA SANTOSH RAJASHRI	13
135	2021014818	336318	SHIRGUPPE AKSHAY KUBER Komal	6
136	2021014819	336319	Shirke Prakashdip Nivas Vanita	11
137	2021014821	336321	suryavanshi Sandip sambhaji Sunita	6
138	2021014823	336323	*Sutar Vaishnavi Ravasaheb Chhaya	14
139	2021014826	336326	*TANDALE GAURANGI SARDAR Ujwala	6
140	2021014827	336327	Taral Nikhil Prafull Sharada	14
141	2021014830	336330	THORAT EKNATH DATTATRAY VANDANA	[illegible]
142	2021014831	336331	TINMEKAR MAHAMMADJAKARIYA AKTAR RUKSAR	6
143	2021014833	336333	*TORAGALE AISHWARYA YALLAPPA SHOBHA	6
144	2021014834	336334	Udale Sairaj Hanmant Pushpalata	6
145	2021014836	336336	Ulape Sanika Eknath	10
146	2021014837	336337	ULAPE VAIBHAV VINAYAK JAYASHRI	6
147	2021014839	336339	VAGHMARE ANIKET SUNIL Kalpana	6
148	2021014840	336340	VHANBATTE PRATHAMESH PRAKASH PRATIMA	7
149	2021014844	336344	*WAGHMARE BHAGYASHRI DHONDIRAM Manisha	14
150	2021014845	336345	*Wali Sakshi Suresh DHANESHWARI	10
151	2021014846	336346	YADAV ADITYA SANDEEP GEETA	13
152	2021014847	336347	Yadav Pradip Ajit Priyanka	7
153	2021014849	336349	YAMKAR RAHUL RAMCHANDRA Mangal	6
154	2021014853	336353	*KAMBLE PRAMILA DILIP SWAGATA	16
155	2021014854	336354	JAMBONI RISHIKESH SUNIL MANGAL	6
156	2021014857	336357	PATIL TUSHAR SARDAR LATA	6
157	2021014861	336361	PAWAR UDAY RAMCHANDRA SUJATA	6
158	2021014863	336363	CHOUGALE SAURABH MARUTI SHOBHA	6
159	2021014864	336364	PATOL[illegible] HEMANTKUMAR SANJIVANI	6

VIVEKANAND COLLEGE KOLHAPUR ESTD JUNE 1964

Print Date : 02-03-2022

Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha's

VIVEKANAND COLLEGE (Autonomous), KOLHAPUR

Mrunali sachin kamble.

Class B.A.I Div. Roll No. 4620

Suppliment No. Subject Sociology

Test / Tutorial No.

1. संस्कृतीचा अर्थ सांगून संस्कृतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. ?

संस्कारपूर्ण व संस्कारमय जीवन जगण्याची देशकाला विशिष्ट रीत (जीवन पद्धती व जीवनमूल्ये) म्हणजे संस्कृती होय असे ठरवती म्हणतात. संस्कृती ही एक अशी संकीर्ण समग्रता आहे की, ज्यात ज्ञान, श्रद्धा, कला, नीती, कायदा, रूढी या व अशाच इतर पासांच्या व सवयींच्या समावेश होतो. आणि या गोष्टी व्यक्तीने समाजाचा सभासद या नात्याने संपादित केलेल्या असतात. - एडवर्ड बी पायलट ज्याचे सामाजिक अध्ययन होते. आणि ज्यात समाजातील सदस्यांचा सहभाग असतो. असे सर्व काही म्हणजे संस्कृती होय. - हार्टन आणि हंट. अनेक लोकांना समाज असलेल्या आणि त्यांचे लोकांकडून आपल्या मुलांकडे संक्रमण होते. ती कौशल्ये, श्रद्धा, ज्ञान आणि उत्पादीत वस्तू अशा सर्व गोष्टींचा संस्कृतीत समावेश होतो. - ड्रेसलर आणि विलिस.

संस्कृतीची वैशिष्ट्ये :-

1. संस्कृती अमूर्त असते :-

संस्कृती ही अमूर्त घटकांनी युक्त असते. या अमूर्त घटकांत प्रथा, परंपरा, कायदा, संकेत, विश्वास, ज्ञानासारख्या घटकांचा समावेश होतो. हे घटक अमूर्त व अस्पृश्य असतात. मात्र त्यांचे सर्वांगीण आकलन होते. या विशेषांचा प्रवर्तक एडवर्ड टायलर आहे. त्याने वस्तूरूप निर्मितीच्या संस्कृतीत समावेश केलेल्या नाही एकूण संस्कृती अमूर्त अशा घटकांनी युक्त असते.

2. संस्कृती हस्तांतरण करण्यात येते :-

संस्कृतीचे संक्रमण करण्यात येते. हे संक्रमण एका पिढी कडून दुसऱ्या पिढीकडे म्हणजे संस्कृती हस्तांतरित होत आहे. संस्कृती संक्रमणाचे कार्य संकेत व भाषेच्या माध्यमातून होते. इंग्रजी भाषेच्या माध्यमातून स्वातंत्र्य, समता, बंधुत्व, समान न्याय या मूल्यांचा भारतीयांनी स्वीकार केला. एक प्रकारे हे ज्ञान सामाजिक

VIVEKANAND COLLEGE KOLHAPUR ESTD. JUNE 1964 (Autonomous)

आणि राजकीय मूल्यांचे संक्रमण मानले पाहिजे. संस्कृती संक्रमण प्रक्रिया निरंतर चाललेली असते. अर्थात, त्यासाठी त्या दोन्ही समूह किंवा समाजात संपर्काची गरज असते. मग तो संपर्क प्रत्यक्ष किंवा अप्रत्यक्ष असू शकेल.

3. **संस्कृती संचयशील असते :-**

मानव पाठीमागच्या पिढीकडून संस्कृती आत्मसात करतो. व पुढच्या पिढीकडे ती हस्तांतरित करतो पण हे हस्तांतर होत असताना संस्कृतीचे स्वरूप जसेच्या तसे असते असे नाही. यातील काही गोष्टी टाळल्या जातात तर नव्या गोष्टीचा यात अंतर्भाव होतो. वर्तमानकाळातील पिढी संस्कृतीत नव्या ज्ञानाची, अनुभवांची, उपकरणांची साधनांची, कला आणि तंत्रज्ञानाची भर घातले. उदा :- पदार्थ विज्ञानशास्त्रातील पिढीमागच्या पिढीकडून संक्रमित झालेल्या ज्ञानात याच पिढीत कितीतरी भर पडली आहे. याचप्रमाणे संस्कृतीच्या सर्व क्षेत्रात घडून येते. संस्कृती अशा प्रकारे संचयशील असल्या ती दिवसेंदिवस अधिक समृद्ध होत जाते.

संस्कृती म्हणजे शिक्षित व्यवहार :-

संस्कृती जैविक नियमाप्रमाणे अनुवंशिक घटकांसारखी पुढच्या पिढीकडे संक्रमित करण्यात येत नाही. जन्मत: बालकास संस्कृतीचा परिचय नसतो. तो एक हाडामासाचा गोळा असतो. मात्र शिकण्यासाठी लागणारी क्षमता त्याच्याजवळ असते. समाज सभासद म्हणून इतर संस्थांकडून बालक संस्कृतीतील घटकांना आत्मसात करतो. संस्कृती शिकण्याची प्रक्रिया जाणीव पूर्वक आणि आजाणता चाललेली असते. ती प्रत्यक्ष / अप्रत्यक्ष रितीने सांस्कृतिक व्यवहार शिकल्याशिवाय कोणताही सांस्कृतिक वारसा आपणास मिळत नाही.

प्रत्येक समाजाची संस्कृती वेगळी असते :-

सर्व मानवी समाजाची संस्कृती हे अद्वितीय लक्षण असले तरी सर्व समाजाची संस्कृती एकसारखी नसते. किंवा एका संस्कृतीचे प्रतिबिंब म्हणून दुसरी संस्कृती कधीच आढळत नाही. इतकेच नव्हे तर एका प्रदेशात राहणाऱ्या विभिन्न समुदायाची संस्कृती वेगवेगळी असते. याला कारण म्हणजे भौगोलिक भिन्नता, सामाजिक परिस्थितीतील वेगळेपणा, मूल्ये व प्रमाणकांतील [illegible] हे होय. भारतीय संस्कृतीमध्ये

ESTD JUNE 1964 (Autonomous) KOLHAPUR

चिनी संस्कृती किंवा अमेरिकन संस्कृती वेगवेगळी दिसून येते. या संस्कृती मध्ये प्रमाणात भिन्नता आढळते.

6. संस्कृती बदलत जाते :-

कोणत्याही समाजाची संस्कृती पूर्णपणे स्थिर (static) असत नाही. प्रत्येक समाजाच्या संस्कृतीत हळूहळू का होईना पण सतत परिवर्तन घडून येत असते. समाजातील लोकरिती, समाजातील नितीकल्पना, कायदे इ. सामाजिक नियमाने कालौघात बदलत असतात. त्यांची अनेक कारणे असू शकतात. शिक्षणामुळे परंपरा टाकाऊ वाटणे शक्य असते. विज्ञानाच्या प्रगतीमुळे व तंत्रविद्यात्मक बदलामुळे समाजाच्या पुर्वीच्या जीवन पद्धतीत आमूलाग्र बदल घडून येतात. पण भौतिक संस्कृती जितक्या झपाट्याने बदलते तेवढ्या वेगाने अभौतिक संस्कृतीत मात्र बदल घडून येत नाहित. ती हळूहळू बदलते. असे दिसून येते.

7. भाषा संस्कृतीचे एक मूलभूत वैशिष्ट्ये :-

भाषा हे कोणत्याहि संस्कृतीचे एक मूलभूत वैशिष्ट्ये होय. भाषेतील शब्द ही प्रतीके असतात. व माणसाला अमूर्त पातळीवर विचार करता येणे भाषेमुळेच शक्य होते. भाषेवर संस्कृतीचा विकास अवलंबून असतो. भाषेच्या माध्यमातून एक पिढी दुसऱ्या पिढीकडे संस्कृती संक्रमित करते. म्हणजे भाषा ही कोणत्याहि संस्कृतीच्या निर्मित्तीचे, हस्तांतरण व विकासाचे एक प्रमुख साधन होय.

8. संस्कृती ही एकात्मता निर्माण करणारी यंत्रणा होय :-

समाजाची संस्कृती ही त्या-त्या समाजाला एकात्म व एकसंघ ठेवण्याचे कार्य करणारी यंत्रणा होय. संस्कृती त्या-त्या समाजातील बहुतांशी व्यक्तिना समान असते. किंवा संस्कृतीत सर्वांचा समान सहभाग असतो. त्यामुळे समाजातील सर्व व्यक्तींना एकत्रित ठेवण्यात संस्कृतीचा कार्यभाग महत्त्वाचा आहे. संस्कृती ही नियमबांधी एक संघटीत व्यवस्था कशी आहे ? हे आपण यापुर्वीच पाहिले आहे. सामाजिक संस्थाच्या स्वरूपात नियमांचे संघटन झालेले असते. व सर्व सामाजिक संस्था परस्परसंबंधित आणि परस्परावलंबी असतात. या सामाजिक संस्थाची निर्धारित केलेल्या भूमिका समाजातील व्यक्ति पार पाडीत असतात. आणि समाज म्हणजे विविध भूमिकांचे विशाल जाळेच असते. त्यामुळेही संस्कृतीमुळे आधुनिक औद्योगिक समाजातही काहि [illegible] एकात्मता निर्माण केली जाते.

ESTD JUNE 1964 (Autonomous)

एकमेकांशिवाय समाज टिकून राहू शकणार नाही व अशी एकात्मकता संस्कृती निर्माण करते.

9. संस्कृती हा समाजाचा आदर्श होय :-

प्रत्येक समाजाची संस्कृती ही त्या-त्या समाजाच्या दृष्टीने आदर्श जीवनरीतच असते. विशिष्ट समाजात जीवन जगलेल्या अनेक पिढ्यांचा सामूहिक वारसा प्रत्येक पिढीला लाभत असतो. हजारो वर्षांचा इतिहास सांस्कृतिक असतो. त्यामुळेच्या मागच्या पिढ्यांनी अवलंबिलेली जीवनमार्ग हा आपोआपच नव्या पिढीच्या दृष्टीनेदेखील 'आदर्श' जीवन मार्गच असतो. शिवाय आपली संस्कृती हीच श्रेष्ठ संपत्ती आहे. आपल्या चालिरिती, श्रद्धा, मूल्ये या गोष्टीचा इतरांहून योग्य व आदर्शय आहे असेच संस्कार नव्या पिढीवर बालपणापासून सातत्याने घडवून आणले जातात. दुसऱ्या शब्दांत आपलीच संस्कृती आदर्श आहे. याच स्वरूपात ती शिकवली जात असल्याने आदर्श जीवनमार्ग याच स्वरूपात तिचा स्वीकारही नव्या समाज सदस्या करून होतो. अगदी साधे उदाहरण म्हणजे आदिवासी समाज ही स्वतःची संस्कृती हीच आदर्श संस्कृती. हा जीवन जगण्याचा एक आदर्श मार्ग वाटतो. उदा :- भारतीयांनाही भारतीय संस्कृती ही जगातील एक आदर्श संस्कृती आहे असे वाटते.

10. संस्कृतीचे संपादन होते किंवा ती शिकून घेतली जाते :-

संस्कृती हा माणसाचा जन्मजात गुणधर्म नाही. ती माणसाला आपोआप प्राप्त होत नाही. ती शिकून घ्यावी लागते. मानवेतर प्राण्यांचे बहुतेक वर्तन हे सहजप्रवृत्त असते. या दोन्हीत काही भेद नाही. बहुतांशी मानवेतर प्राणी जाती आणि मनुष्यप्राणी यामध्ये आहेत. या त्यांच्या वर्तनाशी निगडीत त्या विशेषतः मानवेतर प्राण्यांच्या ज्या मूलभूत गरजा असतात. त्या एका ठराविक पद्धतीनेच विशिष्ट प्राणीजातीच्या सर्व सदस्य आपल्या गरजांची पूर्ती करून घेताना दिसतात.

उदा :- पक्ष्यांचे घरटे बांधणे, कोळ्याचे जाळे विणणे इ. पण मानव प्राण्यांबाबत मात्र वेगळे स्थिती दिसते. भूक ही सर्वच माणसांची एक मूलभूत गरज आहे.

VIVEKANAND COLLEGE KOLHAPUR ESTD JUNE 1964 (Autonomous)

14/15